

Dân ch và th tr ng tr c th thách c a năm 2012

Ph n Ai C p b u tình ph n kháng t i Cairo ngày 27/12/2011.
REUTERS/Amr Abdallah Dalsh

Sau m t năm 2011 nóng b ng, các trang s đang còn đ c vi t d dang nh các cu c cách m ng R p, và đ c bi t là cu c kh ng ho ng tài chính châu Âu, cho th y năm 2012 cũng s m t năm bão táp.

Dân ch và th tr ng l i s song hành kh p ch n, nh ng l i ph i đ i m t v i nhi u thách th c.

Tr c th m năm m i, bài xã lu n c a Le Monde nh n đ nh v « Dân ch và th tr ng tr c th thách c a năm 2012 ».

T báo nh c l i lý thuy t c a hai nhà t t ng M vào cu i th k tr c, cho r ng v i vi c toàn c u hóa, dân ch và th tr ng s song hành v i nhau kh p n i trên th gi i. Nh ng sau m t

năm 2011 nóng bỏng, các trang số đang còn đỏm c vi&t d& đang nh& các cu&c cách m&ng & R&p, và đ&c bi&t là cu&c kh&ng ho&ng tài chính châu Âu, cho th&y năm 2012 cũng s& m&t năm bão táp. Dân ch& và th& tr&ng l&i s& song hành kh&p ch&n, nh&ng l&i ph&i đ&i m&t v&i nhi&u thách th&c.

T& báo nh&n đ&nh, phong trào dân ch& đã gây đ&c m&t d&u &n l&n không th& ch&i cải trên th&gi&i trong năm qua, và chúng ta ch& có th& vui m&ng v& đ&i u đó.

Cu&c n&i d&y c&a nhân dân & R&p đã làm s&p đ& m&t lo&t các nhà đ&c tài, đã đ&c các qu&c gia dân ch& Tây ph&ng làm ng& cho quá lâu – t& Tunisia, Ai C&p cho đ&n Libya và nh&ng n&i khác.

Làn gió dân ch& còn th&i đ&n t&n Nga, Trung Qu&c, th&m chí Syria. Nh&ng t&i nh&ng qu&c gia sau này, ng&n gió m&i v&n ch&a th& lay chuy&n đ&c các ch& đ& chuyên quy&n. Tuy v&y dù sao thì Mùa xuân & R&p cũng đã m& ra đ&c m&t con đ&ng cho dân ch& t&i các vùng đ&t m&i.

Theo Le Monde, l&ch s& ch&a bao gi& đoán tr&c đ&c, và cũng không ph&i là con đ&ng ch& có m&t chi&u.

Trong th&i k& quá đ& nh&y c&m này, quân đ&i, các th& l&c c&c đoan, s&c m&nh c&a đ&ng ti&n và m&t s& nhân t& khác luôn nhanh chân h&n là...dân chúng.

Đ&i v&i Ben Ali, Mubarak, Kadhafi và m&t vài nhà đ&c tài khác, năm 2011 cũng là h&i cu&i c&a h&. Nh&ng đ&i v&i ng&i dân các n&c này và m&t s& n&c l&ng gi&ng, trang s& v&n ch&a k&t thúc. Vi&c xây đ&ng nên m&t n&n dân ch& không ph&i m&t s&m m&t chi&u, mà là c& m&t ti&n trình dài d&ng đ&c.

V&n đ& là & ch&, H&i giáo và dân ch& có th& « s&ng chung hòa bình » hay không, và đ&i u ki&n c&a cu&c « hôn ph&i » này ra sao.

Các qu&c gia dân ch& lâu đ&i khó th& h& tr& cho các n&n dân ch& m&i m& : năm 2011 đã cho th&y ngay chính h& th&ng dân ch& ph&ng Tây cũng đang g&p kh&ng ho&ng sâu s&c.

T&i Hoa K& cũng nh& t&i h&u h&t các n&c châu Âu, cu&c kh&ng ho&ng kinh t& đã kéo dài đ&n

năm th^đ, là h^đu qu^đ c^đa b^đt c^đp v^đ chính tr^đ. Ng^đi dân không còn tin t^đng ^đ nh^đng ng^đi đ^đi đi^đn cho mình, có th^đ th^đy ^đ m^đt bên là phong trào « Nh^đng ng^đi ph^đn n^đ », bên kia là ch^đ nghĩa dân túy.

Cu^đc kh^đng ho^đng lòng tin n^đi h^đ th^đng nhìn rõ nh^đt ^đ ngay châu Âu, chỉ^đc nôi c^đa dân ch^đ.

Năm 2012 là năm có nhi^đu cu^đc b^đu c^đ quan tr^đng t^đi các n^đc, đ^đc bi^đt là t^đi Pháp và M^đ. Nh^đng m^đt k^đ b^đu c^đ dù là ph^đ thông đ^đu phi^đu cũng không làm nên đ^đc dân ch^đ. C^đn ph^đi theo dõi ti^đp con đ^đng hi^đm tr^đ và đôi khi nguy hi^đm c^đa các n^đn dân ch^đ m^đi, trong khi đó cũng c^đn ph^đi tìm l^đi đ^đc s^đc s^đng cho các qu^đc gia dân ch^đ lâu đ^đi.

L^đi ra nào cho kh^đng ho^đng ?

Cu^đc kh^đng ho^đng tài chính, câu chuy^đn dài nhi^đu t^đp c^đa năm 2011 càng gây thêm khó khăn, nó đ^đn đ^đn m^đt n^đn đ^đc tài m^đi : xu h^đng t^đt c^đ cho th^đ tr^đng. Cu^đc kh^đng ho^đng này là h^đu qu^đ c^đa ba m^đi năm đ^đ m^đc cho khu v^đc kinh t^đ và tài chính tung hoành.

Xi-căng-đan tín đ^đng đ^đa ^đc x^đu c^đa năm 2008 là m^đt minh ch^đng : ngân hàng m^đc tình cho vay mua nhà trong khi bi^đt tr^đc là các gia đình này không có kh^đ năng thanh toán.

Theo Le Monde, nguy c^đ ^đ đây là xu h^đng ph^đn ^đng l^đi m^đt cách c^đc đoan, b^đng các bi^đn pháp b^đo h^đ m^đu đ^đch.

T^đ báo cho r^đng, sau m^đt năm 2011 đ^đy bi^đn đ^đng, năm 2012 cũng h^đa h^đn nhi^đu r^đi ro. Vi^đc xây đ^đng nên các n^đn dân ch^đ m^đi ch^đc ch^đn s^đ không nh^đ ng^đi ta v^đn nghĩ. Nh^đng khó khăn kinh t^đ c^đa các n^đc phát tri^đn không ph^đi ngày m^đt ngày hai mà gi^đi quy^đt đ^đc.

L^đi ra cho cu^đc kh^đng ho^đng n^đ n^đm ^đ cu^đi m^đt con đ^đng h^đm r^đt dài, r^đt gian nan tr^đc tr^đ, đòi h^đi m^đt n^đ l^đc t^đp th^đ, m^đt tinh th^đn t^đng tr^đ cao đ^đ đ^đ v^đt qua đ^đc. Nh^đng không ph^đi là c^đ đ^đ m^đc cho châu Âu tan rã, và đ^đng euro bi^đn m^đt, là có th^đ thoát nhanh ra kh^đi đ^đng h^đm.

Le Monde k^đt lu^đn, đây cũng s^đ là m^đt trong nh^đng ch^đ đ^đ c^đt lỗi trong cu^đc b^đu c^đ t^đng th^đng t^đi Pháp mùa xuân t^đi. Ng^đi ta ch^đ đ^đi nh^đng gi^đi pháp kh^đ tín c^đa các ^đng c^đ viên khác nhau, đ^đ có th^đ nói lên l^đi chúc m^đng năm m^đi.

Các nhà ly khai Mi n Đi n l c quan tr c đ i m i nh ng v n th n tr ng

Nhìn sang châu Á, Le Monde quan tâm đ n « S l c quan th n tr ng c a các nhà ly khai Mi n Đi n ». Nh ng ng i c u tù chính tr vui m ng tr c nh ng c i m b t ng c a chính quy n, nh ng không ít ng i v n nghi ng v kh năng có đ c m t n n dân ch th c s t i đ t n c này.

Li u có th tin vào l i h a h n c a chính quy n đ c m nh danh là « dân s », v m t « n n dân ch có k lu t » hay không ? Nh ng đ u hi u c i m ch a t ng th y đã gây ra nh ng c m nghĩ t ng ph n, đ i v i nh ng ng i đ i l p đã t ng n m mùi lao tù c a ch đ t p đoàn quân s cũ.

Có th k ra m t lo t nh ng đ i m i đã làm ng c nhiên t t c các nhà quan sát. T vi c đ i tho i v i nhà đ i l p Aung San Suu Kyi, h a s cho thành l p các công đoàn đ c l p, m t y ban nhân quy n, cho đ n vi c ng ng d án xây đ p th y đ i n do Trung Qu c tài tr , n i l ng ki m duy t báo chí, th ng th o v i các nhóm thi u s vũ trang...

M t nhà đ i l p đã t ng t 9 năm nh n xét, nhà c u đ c tài Than Shwe tr c khi v h u đã s p đ t tr c đ chính quy n m i b chia r , không nhân v t nào có th n m quy n đ c tôn và đe d a đ c s « h cánh an toàn » c a ông ta. Cũng nh đó mà các lãnh đ o m i đua nhau ch ng t khuynh h ng c i cách đ thu ph c lòng dân, đây cũng là c may cho nh ng ng i dân ch .

M t ng i đ u tranh cho nhân quy n khác đã t ng b giam su t 11 năm, cho r ng ti n trình m c a này là không th đ o ng c. Nh ng có nh ng ý ki n khác kém l c quan h n, nghi ng v thi n chí h ng đ n m t n n dân ch th c s c a chính quy n. Có ng i cho là tân chính ph làm nh th ch nh m tranh th s ng h c a c ng đ ng qu c t mà thôi. Câu h i l n nh t hi n nay là, mô hình nào cho n n dân ch Mi n Đi n, khi quân đ i không đ g i t b quy n l c trong m t s m m t chi u ?

Bình Nh ng : « Có đi không v »

Còn t i bán đ o Tri u Tiên, nh t báo Libération có bài vi t mang t a đ « T m vé m t chi u đ n Bình Nh ng », nói v tr ng h p m t ng i Hàn Qu c b s p b y khi nghe nh ng l i chiêu m c a B c Tri u Tiên, đã đ a c gia đình sang đây. M t năm sau ông tr n thoát đ c, nh ng v con ông v n đang b c m tù trong m t tr i t p trung.

Đ c phái viên c a t báo t i Seoul cho r ng đây là tr ng h p đ i n hình cho s trí th c cánh t Hàn Qu c, b đ n đ trong th p niên 70 – 80. vào th i đó, ông Oh Kil Nam là gi ng viên đ i h c v văn ch ng Đ c và kinh t , có quan đ i m đ i l p v i ch đ Park Chung Hee và Chun Doo Hwan. Bình Nh ng cho ng i chiêu d ông, h a s giao m t ch c v trong chính quy n, và ch a tr b nh viêm gan cho v ông mi n phí.

Năm 1985, v a đ t chân đ n B c Tri u Tiên, ông cùng v i v và hai con gái l p t c b giam

suốt ba tháng trong một doanh trại quân sự trên núi. Sau đó họ phải tham gia ê-kíp một đài truyền thanh, chuyên phát những chương trình tuyên truyền sang Philippines Nam.

Một năm sau, ông Oh Kil Nam đào thoát được nhân một chuyến đi công tác. Còn vợ con ông, thì theo Amnesty International cho biết, bị giam trong một trại tập trung các tù chính trị, cho đến nay không biết còn sống hay đã chết.

Bức Kinh và tham vọng không gian

Cũng với châu Á, nhật báo Le Figaro chú ý đến tham vọng trong lãnh vực không gian của Bắc Kinh, trong bài « Một tiêu lên cung trăng của người Trung Quốc ».

Không chỉ có tham vọng đưa người lên Mặt Trăng vào khoảng năm 2020, kế hoạch của Trung Quốc còn dự định xây dựng các trạm không gian, và một hệ thống định vị vệ tinh độc lập.

Tờ báo nhận xét, ngoài khía cạnh khoa học, một thành công trong lãnh vực này sẽ có ý nghĩa rất lớn trong việc suy tôn hình ảnh của Trung Quốc trên thế giới. Nhật là trong bối cảnh Liên Xô đã từng thất bại trong thập niên 60, còn người Mỹ thì không muốn quay lại thăm Chết Hố ng vì lý do tài chính, và hiện nay, nay Hoa Kỳ lại đổ tiền vào các hợp tác Soyuz của Nga để đưa người vào quỹ đạo. Vấn đề là liệu Bắc Kinh có biến tham vọng này thành hiện thực được hay không.

Bữa tiệc réveillon và hiện tượng khí hậu bất thường

Trên vỉa hè bàn tiệc tết niên, Le Monde cho biết, bữa tiệc réveillon phải trả giá cho hiện tượng hâm nóng khí hậu đang thổi cũng làm gia tăng hiện tượng này. Nấm c (truffe), cá, nghêu sò, hải sản các loại... ngày càng hiếm, và giá cả thì ngày càng tăng lên.

Đợt nóng thứ hai năm 2003 đã gây hại cho ba phần tư sản lượng của loại nấm quý này trong thiên nhiên, tại Pháp. Giá bán loại nấm ký nấm c, rất được chuộng trong bữa tiệc tết niên, nay lên đến 1.000 euro. Hiện cũng thế, môi trường công nghiệp và nội địa trồng nấm xuất khẩu khi nào cũng cá heo sốt giấm, và tổ chức làm như hàng năm đến sò điệp.

Bên cạnh đó, chính việc tiêu thụ các sản phẩm này cũng làm gia tăng hiện tượng khí hậu trái đất bất thường. Theo tính toán của một nhà khoa học, thì một bữa tiệc cuối năm dành cho 8 người, với các thức ăn truyền thống, được cung cấp từ khắp nơi trên thế giới, sẽ phải mất một quãng đường du hành dài đến 209.000 km, sản sinh ra trên 41 kg CO2 !

Tổng lại đồng euro vẫn là câu hỏi của năm 2012

Đa số nh&t báo Pháp trong ngày cuối năm d&ng l&ch đ&u t&ng k&t l&i th&i s& năm cũ, và nhìn v& t&ng lai s&p t&i. Đ&ng euro v&n là đ& tài đ&c nhi&u t& báo quan tâm nh&t.

Nh&t báo cánh t& Libération ch&y t&a: « M&i năm nhìn l&i, đ&ng euro đáng giá nh&ng gì ? ». Đ&c l&u hành k&t ngày 01/01/2002, đ&ng ti&n chung châu Âu nay đang ph&i gi& đ&u ch&u bóng tr&c cu&c kh&ng ho&ng tài chính, khi khu v&c đ&ng euro đang g&p sóng gió.

T& báo ph&ng v&n nh&ng ng&i đã t&ng tham gia các cu&c th&ng th&o đ& khai sinh ra đ&ng euro.

Le Monde nh&n đ&nh: « M&i năm sau khi đ&c khai sinh, đ&ng euro đang c& s&ng sốt ». Đ&ng ti&n chung c&a châu Âu nay b& xem nh& đ&ng nghĩa v&i n&n v&t giá gia tăng. Cu&c kh&ng ho&ng n& đã thúc đ&y các n&c khu v&c đ&ng euro ph&i xây đ&ng m&t chính ph& kinh t&, trong lúc đ&ng euro đang & m&c th&p nh&t, và tăng tr&ng thì ì &ch.

Trên lãnh v&c chính tr&, nh&t báo cánh h&u Le Figaro chú ý đ&n « L&i chúc năm m&i c&a T&ng th&ng Sarkozy : Hành đ&ng đ&u tiên trong năm 2012 ».

T& báo nh&n xét, bài nói chuy&n t&i nay s& là kh&i đ&m cho m&t lo&i dài ti&p theo, tr&c khi đi&n ra cu&c b&u c& T&ng th&ng. Ông Sarkozy ch& còn có 113 ngày, đ& tìm cách thuy&t ph&c ng&i dân Pháp trong khi tình hình n&c Pháp đang u ám v&i n&n th&t nghi&p gia tăng, và có nguy c& b& m&t ch& s& tín nhi&m AAA quý giá.

Riêng nh&t báo công giáo La Croix quay v& v&i s& bình an trong tâm h&n, v&i t&a đ& : « Im l&ng &ng&ng c&a năm 2012 ».

Sau nh&ng s& ki&n th&i s& sôi đ&ng c&a năm 2011, t& báo dành 8 trang cho m&t chút tĩnh l&ng n&i tâm. T& bài vi&t v& b& phim âm « Ng&i ngh& sĩ » gây ti&ng vang r&t l&n trong năm qua, đ&n phóng s& v& các tu vi&n, n&i đón nh&ng ng&i khách tìm đ&n không ch& đ& ngo&n c&nh mà còn đ& tĩnh tâm.

Nh&ng bài khác vi&t v& nh&ng ng&i t&p Thái C&c Quy&n trên bãi bi&n, ho&c ch&i môn chèo thuy&n kayak, đ& có đ&c nh&ng phút giây th& thái. Và trong các đô th& &n ào ngày nay, mu&n có s& yên tĩnh thì ph&i tr& giá. Các thi&t b& gia đình ít gây ti&ng &n thì đ&t h&n, nhà c&a & nh&ng khu v&c yên tĩnh cũng đ&t, và nh& th&, im l&ng qu& là vàng.

Đa số nh&t báo Pháp trong ngày cuối năm d&ng l&ch đ&u t&ng k&t l&i th&i s& năm cũ, và nhìn v& t&ng lai s&p t&i. Đ&ng euro v&n là đ& tài đ&c nhi&u t& báo quan tâm nh&t.

Nh&t báo cánh t& Lib&ration ch&y t&a: « M&i năm nhìn l&i, đ&ng euro đ&ng giá nh&ng gì ? ».

Đ&c l&u hành k& t& ngày 01/01/2002, đ&ng ti&n chung châu Âu nay đ&ng ph&i gi& đ&u ch&u b&ng tr&c cu&c kh&ng ho&ng tài chính, khi khu v&c đ&ng euro đ&ng g&p sóng gió. T& báo ph&ng v&n nh&ng ng&i đ& t&ng tham gia các cu&c th&ng th&o đ& khai sinh ra đ&ng euro.

Le Monde nh&n đ&nh: « M&i năm sau khi đ&c khai sinh, đ&ng euro đ&ng c& s&ng sốt ». Đ&ng ti&n chung c&a châu Âu nay b& xem nh& đ&ng nghĩa v&i n&n v&t giá gia tăng. Cu&c kh&ng ho&ng n& đ& thúc đ&y các n&c khu v&c đ&ng euro ph&i xây đ&ng m&t chính ph& kinh t&, trong lúc đ&ng euro đ&ng & m&c th&p nh&t, và tăng tr&ng thì ì &ch.

Trên lãnh v&c chính tr&, nh&t báo cánh h&u Le Figaro chú ý đ&n « L&i chúc năm m&i c&a T&ng th&ng Sarkozy : Hành đ&ng đ&u tiên trong năm 2012 ». T& báo nh&n xét, bài nói chuy&n t&i nay s& là kh&i đ&m cho m&t lo&i dài ti&p theo, tr&c khi đi&n ra cu&c b&u c& T&ng th&ng. Ông Sarkozy ch& còn có 113 ngày, đ& tìm cách thuy&t ph&c ng&i dân Pháp trong khi tình hình n&c Pháp đ&ng u ám v&i n&n th&t nghi&p gia tăng, và có nguy c& b& m&t ch& s& tín nhi&m AAA quý giá.

Riêng nh&t báo công giáo La Croix quay v& v&i s& bình an trong tâm h&n, v&i t&a đ& : « Im l&ng &ng&ng c&a năm 2012 ». Sau nh&ng s& ki&n th&i s& sôi đ&ng c&a năm 2011, t& báo dành 8 trang cho m&t chút tĩnh l&ng n&i tâm.

T& bài vi&t v& b& phim câ& « Ng&i ngh& sĩ » gây ti&ng vang r&t l&n trong năm qua, đ&n phóng s& v& các tu vi&n, n&i đón nh&ng ng&i khách tìm đ&n không ch& đ& ngo&n c&nh mà còn đ& tĩnh tâm. Nh&ng bài khác vi&t v& nh&ng ng&i t&p Thái C&c Quy&n trên bãi bi&n, ho&c ch&i môn chèo thuy&n kayak, đ& có đ&c nh&ng phút giây th& thái. Và trong các đô th& &n ào ngày nay, mu&n có s& yên tĩnh thì ph&i tr& giá. Các thi&t b& gia đình ít gây ti&ng &n thì đ&t h&n, nhà c&a & nh&ng khu v&c yên tĩnh cũng đ&t, và nh& th&, im l&ng qu& là vàng.